

Programy Europejskiej Współpracy

Terytorialnej

oraz

Europejskiego Instrumentu Sąsiedztwa

w województwie podkarpackim

Europejska Współpraca Terytorialna - rys historyczny

Europejska Współpraca Terytorialna (European Territorial Cooperation) – jeden z trzech priorytetów polityki spójności mający na celu wspieranie terytorialnej konkurencyjności oraz promowanie harmonijnego i zrównoważonego rozwoju terytorium Wspólnoty Europejskiej.

Celem Europejskiej Współpracy Terytorialnej jest umacnianie współpracy transgranicznej poprzez wspólne inicjatywy lokalne i regionalne, umacnianie współpracy transnarodowej za pomocą działań sprzyjających zintegrowanemu rozwojowi terytorialnemu powiązanemu z priorytetami Wspólnoty oraz umacnianie współpracy międzyregionalnej i wymiany doświadczeń na właściwym szczeblu terytorialnym

Europejska Współpraca Terytorialna realizowana jest w ramach **trzech komponentów: transgranicznego, transnarodowego i międzyregionalnego.**

Europejska Współpraca Terytorialna - rys historyczny

Wsparcie na rzecz współpracy terytorialnej po raz pierwszy zostało udzielone przez Komisję Europejską w 1989 roku.

Dofinansowanie, w wysokości **około 21 mln ECU**, uzyskało wówczas **14 projektów pilotażowych**, których celem było wsparcie rozwoju strukturalnego obszarów przygranicznych.

W oparciu o zdobyte doświadczenie, w **1990 roku** stworzono Inicjatywę Wspólnotową **INTERREG**, z sukcesami wdrażaną do 2006 roku.

Komisja Europejska uznała, iż współpraca terytorialna to strefa interwencji o bardzo wysokiej wartości dodanej i dlatego w perspektywie finansowej 2007 – 2013 została włączona w główny nurt programowania, tzw. **mainstreaming**.

Europejska Współpraca Terytorialna - cele interwencji

Współpraca przygraniczna, transnarodowa i międzyregionalna ma przyczynić się do wzmocnienia **spójności** terytorialnej, wspierania wewnętrznej **integracji** oraz poprawy **konkurencyjności** obszaru Unii Europejskiej.

W perspektywie finansowej 2007 – 2013 na rozwój współpracy terytorialnej zostało przeznaczonych z budżetu UE **7,75 mld EUR**. Środki na realizację programów pochodziły z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.

.

Europejska Współpraca Terytorialna - instrumenty realizacji

Europejska Współpraca Terytorialna realizowana jest za pomocą trzech grup narzędzi interwencji:

1. **Programy współpracy transgranicznej** – obejmuje **regiony** na poziomie **NUTS 3** usytuowane **wzdłuż wewnętrznych i niektórych zewnętrznych granic lądowych** oraz wszystkie regiony poziomu NUTS 3 usytuowane **wzdłuż granic morskich**, oddzielone od siebie, co do zasady, maksymalnie o 150 km. Głównym celem programów jest promowanie współpracy i bezpośrednich kontaktów wspierających rozwój gospodarczy i społeczny oraz ochronę środowiska w obszarach przygranicznych, charakteryzujących się niższym poziomem rozwoju w porównaniu do średniej krajowej. W perspektywie finansowej 2007 – 2013 realizowane były 52 programy współpracy transgranicznej, na które przeznaczono 5,6 mld EUR.

Europejska Współpraca Terytorialna - instrumenty realizacji

W ramach **współpracy transgranicznej** Polska brała udział w realizacji poniższych programów:

- Program Polska (woj. zachodniopomorskie) – Meklemburgia /Pomorze Przednie/ Brandenburgia,
- Program Polska (woj. lubuskie) – Brandenburgia (program zarządzany przez Polskę),
- Polska – Saksonia,
- Program Polska – Republika Czeska,
- Program Polska – Słowacja (program zarządzany przez Polskę),
- Program Polska – Litwa,
- Program Południowy Bałtyk (program zarządzany przez Polskę).

Europejska Współpraca Terytorialna - instrumenty realizacji

2. Programy współpracy transnarodowej – obejmują instrumenty współpracy realizowane na poziomie obszarów w regionach leżących w kilku krajach, co umożliwi zdefiniowanie wspólnych priorytetów oraz opracowanie partnerskich strategii działania dotyczących m.in.: **korytarzy komunikacyjnych, zarządzania powodziowego, międzynarodowych powiązań świata biznesu ze światem nauki oraz rozwoju bardziej dynamicznych i zrównoważonych rynków.**

Tematy objęte programem to m.in. **innowacje** (sieci uniwersytetów, instytucje naukowe, MŚP), **środowisko** (zasoby wodne – rzeki, jeziora, morza), **dostępność** (telekomunikacja) oraz **zrównoważony rozwój miast.**

W perspektywie finansowej 2007 – 2013 realizowanych jest 13 programów współpracy transnarodowej, na które przeznaczono 1,8 mld EUR.

Europejska Współpraca Terytorialna - instrumenty realizacji

Współpraca transnarodowa z udziałem Polski realizowana jest w ramach dwóch programów:

- Program Regionu Morza Bałtyckiego – (poza Polską program realizowany jest w krajach: Dania, Estonia, Finlandia, Litwa, Łotwa, Niemcy (wybrane regiony), Szwecja oraz 3 państwa spoza UE: Białoruś (wybrane regiony), oraz wybrane regiony Norwegii i Rosji).
- Program dla Europy Środkowej (poza Polską program realizowany jest w krajach: Austria, Czechy, Niemcy (wybrane regiony), Słowacja, Słowenia, Węgry, Włochy (wybrane regiony), Ukraina (wybrane regiony)).

Europejska Współpraca Terytorialna - instrumenty realizacji

- 3. Programy współpracy międzyregionalnej** – dotyczą współpracy na poziomie ogólnoeuropejskim. Beneficjentami wsparcia są kraje członkowskie Unii Europejskiej oraz Norwegia i Szwajcaria. Działania realizowane w ramach współpracy międzyregionalnej koncentrują się na promocji innowacyjności i gospodarki opartej na wiedzy oraz ochronie środowiska i przeciwdziałaniu zagrożeniom. W ramach programów tworzone są sieci mające na celu promocję dobrych praktyk oraz łatwiejsze rozpowszechnianie udanych projektów wdrażanych w regionach. Narzędzie interwencji obejmuje cztery programy (INTERREG C, INTERACT, URBACT, ESPON). W perspektywie finansowej 2007 – 2013 na realizację programów współpracy międzyregionalnej przeznaczono 445 mln EUR.

Programy EWT i zasady ich wdrażania

Programy operacyjne Europejskiej Współpracy Terytorialnej w ramach poszczególnych komponentów były wdrażane zgodnie z jednolitymi zasadami, wynikającymi z doświadczeń zdobytych w trakcie realizacji programów **Inicjatywy Wspólnotowej INTERREG III**.

Zasady te polegają głównie na:

- utworzeniu wspólnych Instytucji Zarządzających, Certyfikujących i Audytowych,
- obowiązkowym udziale w projekcie co najmniej dwóch partnerów z różnych krajów,
- stosowaniu „zasady partnera wiodącego” w realizacji projektów,
- utworzeniu wspólnego budżetu i jednego konta bankowego dla programu,
- utworzeniu międzynarodowych Wspólnych Sekretariatów Technicznych wspierających Instytucje Zarządzające we wdrażaniu programów.

Europejski Instrument Sąsiedztwa i Partnerstwa

Europejski Instrument Sąsiedztwa i Partnerstwa (EISP) stanowi inicjatywę Komisji Europejskiej, której zasadniczym celem jest rozwój współpracy pomiędzy Unią Europejską a państwami partnerskimi spoza UE poprzez zapewnienie zintegrowanego i zrównoważonego rozwoju regionalnego.

EISP umożliwia udzielanie pomocy finansowej państwom objętym Europejską Polityką Sąsiedztwa m.in. Białorusi, Ukrainie, a także Federacji Rosyjskiej. Europejski Instrument Partnerstwa i Sąsiedztwa (EISP) jest wdrażany m.in. za pomocą programów współpracy transgranicznej.

Europejski Instrument Sąsiedztwa i Partnerstwa

Zasięg terytorialny EISP: Algieria, Armenia, Azerbejdżan, Białoruś, Egipt, Gruzja, Izrael, Jordania, Liban, Libia, Mołdawia, Maroko, Autonomia Palestyńska, Federacja Rosyjska, Syria, Tunezja, Ukraina.

Kluczowe obszary wsparcia w ramach EISP to m.in.:

- promowanie dialogu politycznego i reform,
- wzmocnienie instytucji krajowych i innych instytucji odpowiedzialnych za przygotowanie i efektywne wdrażanie polityk,
- promowanie ochrony środowiska i dobrego zarządzania zasobami naturalnymi,
- wspieranie polityk zmierzających do redukcji ubóstwa, promujących rozwój społeczny, równość kobiet i mężczyzn, zatrudnienia i ochrony socjalnej,
- promowanie dialogu między kulturami i społecznościami (tzw. „people-to-people”)

Europejski Instrument Sąsiedztwa i Partnerstwa

- wspieranie współpracy transgranicznej oraz promowanie zrównoważonego rozwoju ekonomicznego, społecznego i środowiskowego w regionach przygranicznych,
- promowanie i ochrona praw człowieka jako fundamentalnych wolności i wspieranie procesu demokratyzacji,
- zapewnienie sprawnie działającego i bezpiecznego systemu zarządzania granicami oraz promowanie współpracy w dziedzinach sprawiedliwości, spraw wewnętrznych oraz prewencji i walki z terroryzmem i zorganizowaną przestępczością,
- promowanie udziału Wspólnot w działaniach dotyczących badań i innowacji,
- promowanie współpracy pomiędzy Państwami Członkowskimi i krajami partnerskimi w dziedzinie szkolnictwa wyższego, wymiany nauczycieli, naukowców i studentów,

Priorytety współpracy w ramach Europejskiego Instrumentu Sąsiedztwa i Partnerstwa to:

1. Poprawa i rozbudowa transgranicznej infrastruktury: komunikacyjnej, transportowej, technicznej, turystycznej, społecznej i ochrony środowiska.
2. Wspieranie innowacyjności, powiązań gospodarczych oraz ułatwienie współpracy sektora gospodarki i nauki.
3. Wspieranie rozwoju zasobów ludzkich.

Programy EWT i EIS na terenie Podkarpacia

Województwo podkarpackie objęte zostało obszarem wsparcia dwóch Programów Współpracy Transgranicznej:

Rzeczpospolita Polska - Republika Słowacka 2007-2013 (Program realizowany w ramach Europejskiej Współpracy Terytorialnej)

oraz

Polska-Białoruś-Ukraina 2007-2013 (program realizowany w ramach Europejskiego Instrumentu Sąsiedztwa i Partnerstwa).

Podkarpacie wraz z pozostałymi polskimi województwami leży również w obszarze wsparcia Programu dla Europy Środkowej, Programu Regionu Morza Bałtyckiego, a także Programu INTERREG IVC.

Programy EWT oraz EIS w nowej Perspektywie 2014-2020

W ramach Europejskiej Współpracy Terytorialnej 2014-2020 będą realizowane trzy typy programów:

transgraniczne, transnarodowe i program międzyregionalny.

Polska będzie uczestniczyć w siedmiu programach transgranicznych, dwóch transnarodowych: Region Morza Bałtyckiego oraz Europa Środkowa oraz w programie międzyregionalnym INTERREG EUROPA.

Programy EWT oraz EIS w nowej Perspektywie 2014-2020

Programy transgraniczne - Polska-Słowacja, Litwa-Polska, Południowy Bałtyk (Dania, Litwa, Niemcy, Polska, Szwecja), Czechy-Polska, Polska-Meklemburgia, Polska-Brandenburgia, Polska-Saksonia - służą przede wszystkim budowaniu więzi łączących społeczności po obu stronach granicy. Ich realizacja służy wzmocnieniu współpracy poprzez wzrost liczby wspólnych inicjatyw dotyczących między innymi ochrony środowiska, rozbudowy infrastruktury, wymiany kulturalnej, czy wzajemnych kontaktów młodzieży.

Programy transnarodowe - Region Morza Bałtyckiego oraz Europa Środkowa - umożliwiają współpracę w ramach ściśle określonych obszarów geograficznych. Programy te pozwalają przewyższać wyzwania o znaczeniu ponadregionalnym i lepiej wykorzystywać potencjały współpracujących regionów.

Program Region Morza Bałtyckiego 2014-2020

Dokument Programowy przekazany do Komisji Europejskiej we wrześniu 2014r. W dniu 19 grudnia 2014r. Komisja Europejska zatwierdziła program.

OBSZAR PROGRAMU

Dania, Estonia, Finlandia, Niemcy, Litwa, Łotwa, Polska, Szwecja, Białoruś, Norwegia, Rosja (wybrane regiony).

PRIORYTETY PROGRAMU

Program dzieli się na cztery osie priorytetowe dotyczące kluczowych wyzwań transnarodowych i możliwości regionu Morza Bałtyckiego:

1. Potencjał dla innowacji
2. Efektywne gospodarowanie zasobami naturalnymi
3. Zrównoważony transport
4. Zdolność instytucjonalna w zakresie współpracy makroregionalnej

BUDŻET

263 830 658,00 euro

DOFINANSOWANIE DLA POLSKICH PARTNERÓW

Do 85% kosztów kwalifikowalnych, z zastrzeżeniem możliwości obniżenia dofinansowania w przypadku wystąpienia pomocy publicznej. Środki przekazywane są na zasadzie refundacji.

Obecnie:

grudzień 2014r. - rozpoczęcie I naboru w Programie.

luty 2015r. - zamknięcie I naboru.

Program Europa Środkowa 2014-2020

Dokument Programowy
zatwierdzony przez Komisję
Europejską w dniu 16
grudnia 2014 r.

OBSZAR PROGRAMU

Austria, Chorwacja
(w programie od 2014 r.),
Czechy, Węgry, Polska,
Słowacja, Słowenia, Niemcy
(wybrane obszary), Włochy
(wybrane obszary).

PRIORYTETY PROGRAMU

Oś Priorytetowa 1

Współpraca w zakresie innowacji na rzecz zwiększenia konkurencyjności EUROPY ŚRODKOWEJ

Oś Priorytetowa 2

Współpraca w zakresie strategii niskoemisyjnych w EUROPIE ŚRODKOWEJ

Oś Priorytetowa 3

Współpraca w zakresie zasobów naturalnych i kulturowych na rzecz trwałego wzrostu gospodarczego w EUROPIE ŚRODKOWEJ

Oś Priorytetowa 4

Współpraca na rzecz poprawy powiązań transportowych EUROPY ŚRODKOWEJ

BUDŻET

246 581 112,00 euro

DOFINANSOWANIE DLA POLSKICH PARTNERÓW

Do 85% kosztów kwalifikowalnych, z zastrzeżeniem obniżenia dofinansowania w przypadku wystąpienia pomocy publicznej. Środki przekazywane są na zasadzie refundacji

Obecnie:

12 luty 2015r. - rozpoczęcie I etapu I naboru wniosków.

13 kwietnia 2015r. - zakończenie I etapu I naboru wniosków.

Program międzyregionalny (INTERREG EUROPA) pozwala na unowocześnienie polityk regionalnych oraz efektywniejsze i lepiej skoordynowane wykorzystanie środków unijnych przede wszystkim w programach regionalnych oraz krajowych. Umożliwia współpracę partnerów z UE, Norwegii, Szwajcarii.

Kontynuacja programu międzyregionalnego INTERREG IVC 2007-2013

Dokument Programowy przekazany do Komisji Europejskiej w dniu 14 listopada 2014r.

ZASIĘG TERYTORIALNY : UE-28, Norwegia, Szwajcaria

PRIORYTETY PROGRAMU

Oś priorytetowa 1 - Badania naukowe, postęp technologiczny i innowacje

Oś priorytetowa 2 - Konkurencyjność małych i średnich przedsiębiorstw

Oś priorytetowa 3 - Gospodarka niskoemisyjna

Oś priorytetowa 4 - Środowisko i efektywne gospodarowanie

BUDŻET

359 mln euro z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego

DOFINANSOWANIE (REFUNDACJA) dla polskich partnerów:

władze i instytucje publiczne – do 85%, podmioty prywatne o charakterze non profit
– do 75% kosztów kwalifikowalnych

Obecnie:

- 22 czerwca 2015r. –rozpoczęcie I naboru wniosków
- 31 lipca 2015 r. - zakończenie I naboru wniosków

Programy Europejskiego Instrumentu Sąsiedztwa

Europejska Polityka Sąsiedztwa (EPS), zainaugurowana w 2004 r., jest polityką Unii Europejskiej skierowaną do państw sąsiadujących nieobjętych obecnie perspektywą członkostwa.

Podstawą prawną funkcjonowania EPS jest art. 8 Traktatu o Unii Europejskiej, zgodnie z którym „Unia rozwija szczególne stosunki z państwami z nią sąsiadującymi, dążąc do utworzenia przestrzeni dobrobytu i dobrego sąsiedztwa, opartej na wartościach Unii i charakteryzującej się bliskimi i pokojowymi stosunkami opartymi na współpracy”.

Program Współpracy Transgranicznej Polska Białoruś-Ukraina 2014-2020

Ze współpracy będą mogli skorzystać mieszkańcy 4 polskich województw oraz 4 białoruskich i 6 ukraińskich obwodów. Komisja Europejska (KE) zaproponowała, by na nową edycję Programu przeznaczyć ponad **183 mln euro**. Nie zmieni się Instytucja Zarządzająca Programem - w dalszym ciągu funkcję tę sprawować będzie polskie Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju.

Program Współpracy Transgranicznej Polska Białoruś-Ukraina 2014-2020

Obszar wsparcia nowego Programu PL-BY-UA 2014-2020 (ustalenia JPC)

- **strona polska:** podregiony (NTS3); białostocki, łomżyński, suwalski, ostrołęcki, siedlecki, bialski, chełmski, zamojski, lubelski, krośnieński, przemyski, rzeszowski (oraz podregiony puławski i tarnobrzeski jako tzw. obszary przyległe);
- **po stronie białoruskiej:** obwody brzeski i grodzieński (oraz obwód miński i Miasto Mińsk jako tzw. obszary przyległe);
- **po stronie ukraińskiej:** obwody lwowski, wołyński, zakarpacki (oraz obwody iwanofrankowski, rówieński i tarnopolski jako tzw. obszary przyległe).

Program Współpracy Transgranicznej Polska Białoruś-Ukraina 2014-2020

Cele tematyczne Programu:

- Promocja kultury lokalnej i zachowanie dziedzictwa historycznego;
- Poprawa dostępności regionów, rozwój trwałego i odpornego na klimat transportu oraz sieci i systemów komunikacyjnych;
- Wspólne wyzwania w obszarze bezpieczeństwa i ochrony;
- Promocja zarządzania granicami oraz zarządzanie bezpieczeństwem, mobilnością i migracjami.

Program Współpracy Transgranicznej Polska Białoruś-Ukraina 2014-2020

System wdrażania Programu PL-BY-UA 2014-2020:

- Projekty „standardowe” – zatwierdzane w trybie konkursowym (nabory wniosków);
 - Duże Projekty Infrastrukturalne (Large Infrastructural Projects), na które przeznaczone zostanie do 30% budżetu Programu (52,7 mln euro) - zatwierdzane w trybie pozakonkursowym.
 - Mikroprojekty
 - Przewidywany poziom dofinansowania projektów wyniesie maksymalnie do 90% ich kosztów kwalifikowalnych.
-

Dziękuję za uwagę

Marek Rainer

kierownik Oddziału Projektów Transgranicznych,
Departament Promocji i Współpracy Gospodarczej
Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podkarpackiego

tel. 017 747 64 29

e-mail: m.rainer@podkarpackie.pl